

MANUSFORMAT FÖR FIKTIVA FILMER

version 31.01.2024

Timo Lehti

Grunder

Manusformat för fiktiva filmer är ett sätt formatera text på en A4-sida enligt vedertagna regler. Manus skrivna enligt format är lätta att läsa och ser professionella ut. Mängden sidor är en bra fingervisning för hur lång filmen blir. I regel motsvarar en sida manus en minut färdig film.

För ett par decennier sedan användes hemmasnickrade format även i Finland, men på 2020-talet krävs en högre nivå. Manusprogram gör merparten av formateringen åt användaren och det finns olika program på marknaden varav vissa är gratis att använda.

Kärntanken i texter i manusformat är strävan att tydligt och kärnfullt i text beskriva den film som ska skapas: vad ser och hör vi.

Manusformat har i princip bara tre element.

1: Scenrubrik som anger händelsernas plats och tid på dygnet.

INT. KLASSRUM. DAG

2: Beskrivning av vad som händer / parentes, där det centrala som händer framgår:

**LÄRAREN, 47, står framför klassen. Hen tittar på
lågstadieeleverna som sitter vid sina pulpeter.**

3. Dialog, där det framgår vem som säger något och vad hen säger:

LÄRARE
När läraren frågar er någonting
svarar ni.

Med hjälp av dessa enkla element är tanken att få med allt väsentligt i manuset.

På nästa sida ser du en enkel exempelscen.

1 INT. KLASSRUM. DAG

1

LÄRAREN, 47, står framför klassen. Hen tittar på lågstadieeleverna som sitter vid sina pulpeter.

LÄRARE

När läraren frågar er någonting svarar ni.

Läraren pekar på RAUNI, 8, som sitter i första raden.

LÄRARE (CONT'D)

Vad tycker du om manusformat för fiktiva filmer?

RAUNI

Om vad då?

LÄRARE

Manusformat för fiktiva filmer.

Rauni rycker på axlarna: jag vet inte vad du pratar om.

LÄRARE (CONT'D)

Typiskt. Så typiskt.

Läraren sluter ögonen och suckar.

LÄRARE (CONT'D)

Ut härifrån.

Rauni tittar på Läraren och sedan på de andra eleverna.

LÄRARE (CONT'D)

(skriker)

Ut härifrån! UT!

Rauni stiger upp och går mot dörren. De andra eleverna följer efter.

Läraren står i det tomma klassrummet och stirrar på golvet. En tår faller nerför kinden.

På denna sida har några förklarande kommentarer inkluderats.

Scenens "inledande bild":
den inledande situationen
beskrivs kort

1   INT. KLASSRUM. DAG   1

Personens namn
och ålder
(första gången) → LÄRAREN, 47, står framför klassen. Hen tittar på
lågstadieeleverna som sitter vid sina pulpeter.

LÄRARE
När läraren frågar er någonting
svarar ni.

Läraren pekar på RAUNI, 8, som sitter i första raden.

LÄRARE (CONT'D) ← = CONTINUED
innebär att samma person
har på varandra följande
repliker

Vad tycker du om manusformat för
fiktiva filmer?

RAUNI
Om vad då?

LÄRARE
Manusformat för fiktiva filmer.

Rauni rycker på axlarna: jag vet inte vad du pratar om.

LÄRARE (CONT'D) ← Repliken har ersatts med
att någonting händer

Typiskt. Så typiskt.

Läraren sluter ögonen och suckar.

LÄRARE (CONT'D)
Ut härifrån.

Rauni tittar på Läraren och sedan på de andra eleverna.

LÄRARE (CONT'D)
(skriker) ← Text som förtydligar rubriken (Parenthetical)
Ut härifrån! UT!

Rauni stiger upp och går mot dörren. De andra eleverna
följer efter.

Läraren står i det tomma klassrummet och stirrar på golvet.
En tår faller nerför kinden.

Scenens "avslutande bild" (ett försök
att återge huvudpersonens
sinnesstämning)

REGLER FÖR MANUSFORMAT

Etablerad praxis är att manus skrivs i presens, händelserna sker alltså i nutid. T.ex. "Läraren pekar". (Inte i imperfekt "Läraren pekade.").

Den gyllene regeln för manusformat är följande: skriv så konkret som möjligt, vad kan vi se, höra och visa? Den här beskrivningen av en händelse kommer knappast att få någon att häpna, men den är förhållandevis tydlig:

Läraren står i det tomma klassrummet och stirrar på golvet.
En tår faller nerför kinden.

Enligt formatreglerna är det inte rekommenderat att istället för den här händelsebeskrivningen skriva: "Läraren erinrar sig sina egna hemska upplevelser från skolan och förstår att hen agerat på precis samma sätt som hans egen lärare gjorde för årtal sedan."

Det här är den avgörande skillnaden mellan prosa och filmmanus. I filmmanusformat skriver man så tydligt och konkret som möjligt, men sällan om vad som rör sig i karaktärernas huvud eller vad som skett i det förflutna. (Det går förstås att visa i princip vad som helst i en film, men avsikten med denna korta text är inte att gå igenom alla dessa möjligheter.)

Det är viktigt att personerna i ett manus presenteras på ett specifikt sätt (enligt: LÄRARE, 47) när de nämns i manuset för första gången. Efter det här används alltid samma namn för personen (inte så att en person som heter Rauni benämns på olika sätt i olika sammanhang, i stil med: Rauni, mörkhårig elev, oskyldig stackare).

Om du förhåller dig seriöst till manusskrivande ska du inte kämpa emot reglerna utan dra nytta av dem. Och kom ihåg att också regler ändras, om än långsamt.

Källor:

Raymond G. Frenshamin: Teach Yourself Screenwriting (McGraw-Hill, 2. edition, 2003) kappaleen 2 *Screenplay Layout: Your Visual Language*

Antero Arjatsalo: *Käsikirjoituksen muoto* 01/2007